

Luontodirektiivin liitteen IV tiukasti suojellun viitasammakon rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen

1 Asia

Viitasammakon rauhoitusmääräyksistä poikkeamista koskeva luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeuslupa Taivassalossa, kiinteistöllä 833-439-1-17.

2 Hakija

Metsähallitus Luontopalvelut

3 Vireilletulo

9.4.2026

4 Hakemus

Metsähallituksen Luontopalvelut hakee poikkeuslupaa kunnostustoimenpiteisiin viitasammakon (*Rana arvalis*) lisääntymis- ja levähdysalueella Taivassalon Kolkanaukossa (833-439-1-17) Kolkanaukko (FI0200040, SAC/SPA) -Natura 2000 -alueella. Toimenpiteitä ei tehdä yksityisillä suojelualueilla.

Kolkanaukossa on tarkoituksena jatkaa perinne- ja rantaluontotyyppien kunnostusta osana Helmi-elinympäristöohjelmaa. Aluetta on hoidettu laiduntamalla ja vuonna 2026 tarkoituksena on tehdä kohteella ruovikon niittomurskausta. Toimenpide perustuu luonnonhoitosuunnitelmaan, joka on tarkoitus toteuttaa elo-syyskuussa.

Luonnonhoitosuunnitelman tavoitteena on parantaa perinneluontotyyppien ja merenrantaniityn tilaa sekä niillä elävien lajien elinolosuhteita. Niitettävä alue on laidunaluetta, ja ruovikon niitto mahdollistaa sen tehokkaan hoidon laiduntamalla.

Paras aika ruovikon murskaukselle on heinä-elokuun vaihteessa, kun ruovikko vasta alkaa varastoida energiaa juuristoonsa. Työtä voidaan kuitenkin tehdä syyskuun loppuun asti, mikäli syyskuu on vielä lämmin ja veden korkeus kohteella pysyy maltillisena. Syyskuun jälkeen toimenpide ei enää ole yhtä tehokas, koska ruovikko ehtii varastoida kaiken energian juuristoonsa.

Kolkanaukossa vesi alkaa nousta voimakkaammin lokakuussa, joka tekee rantaniitystä upottavaa ja sitä myötä koneellisen niittomurskauksen käytännössä mahdottomaksi. Myös tämän vuoksi ruovikon murskaus tulisi saada tehtyä kohteella viimeistään syyskuun loppuun mennessä.

Talviniitto ei tule alueella kysymykseen epävarmojen sääolosuhteiden vuoksi. Lisäksi kohteen lähellä on merikotkan pesä, joka osaltaan lyhentää talviniiton aikaikkunaa.

Talviniitto on myös erittäin tehoton tapa tehdä ruovikon murskausta, koska talvella kaikki energia on imeytynyt ruovikon juuristoon.

Metsähallitus hakee poikkeuslupaa viitasammakon rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen kasviston ja eläimistön suojelemiseksi. Toimenpiteet ovat tarpeen perinne- ja merenrantaluontotyyppien säilyttämiseksi ja niillä elävän eliöstön elinolosuhteiden parantamiseksi ja ylläpitämiseksi.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on antanut hoitosuunnitelmasta lausunnon 10.12.2025 (VARELY/7850/2025). Lausunnon mukaan ruovikon niittomurskaus ei heikennä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, vaan lisää alueen mosaiikkimaisuutta ja ehkäisee umpeenkasvua, mikä on viitasammakolle eduksi. Näin ollen toimenpiteet eivät ole luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia. Lausunnon mukaan toimenpiteet pitää kuitenkin tehdä lisääntymis- ja levähdysalueilla loka-maaliskuun välisenä aikana, kun viitasammakot ovat hakeutuneet horrostamaan, jotta siitä ei aiheutuisi luonnonsuojelulain 70 §:n kieltämiä vaikutuksia. Poikkeuslupaa haetaan toimenpiteiden tekemiseksi ennen, kuin viitasammakot aloittavat horroksen.

5 Määräykset ja säännökset, joita hakemus koskee

Viitasammakko on luonnonsuojelulain 78 §:n 1 momentissa tarkoitettu Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävä ja luonnonsuojelulailla rauhoitettu eliölaji. Tiukasti suojeltujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan kielletty.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitetun eläimen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Lupa- ja valvontavirasto voi luonnonsuojelulain 83 § mukaan myöntää luvan poiketa em. kiellosta, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle, poikkeamiselle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua ja poikkeus on tarpeen esimerkiksi luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi.

Luonnonsuojelulain 34 § mukaan Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen merkittävä heikentäminen on kielletty.

6 Lupa- ja valvontaviraston ratkaisu

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan poiketa viitasammakkoa koskevista luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisista kielloista hakemuksen mukaisesti seuraavin ehdoin:

1. Lupa on voimassa 1.8.-31.10.2026 Kolkanaukko (FI0200040, SAC/SPA) Natura 2000 -alueella.
2. Luvan mukaisia toimenpiteitä tehtäessä tämä lupa on pidettävä mukana (esim. puhelimessa) ja pyydettyäessä esitettävä.
3. Hakija vastaa tarvittavien lupien hakemisesta muilta viranomaisilta ja tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajaan.
4. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat ovat tietoisia tämän luvan sisällöstä.
5. Lupa- ja valvontavirasto valvoo tämän luvan noudattamista ja voi tarvittaessa tehdä maastokäyntejä.
6. Luvan käytöstä on raportoitava Lupa- ja valvontavirastolle 31.10.2026 mennessä. Raportti toimitetaan viraston kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo@lvv.fi tämän päätöksen asiaturunumerolla LVV-U/72064/2026 varustettuna. Raportista on käytävä ilmi niittojen suoritusajankohta ja toteutunut laajuus Natura 2000 -alueella esimerkiksi kartalla esitettynä.

7 Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulaissa määritellyt poikkeuslupan myöntämisen perusteet ja poikkeuslupa voidaan myöntää.

Kolkanaukon luonnonhoitosuunnitelman hoitokuvioilla 792, 794, 795 ja 796 on havaittu runsaasti viitasammakoita vuoden 2021 viitasammakkokartoituksessa. Selvityksen mukaan hoitokuvioilla sijaitsee viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Poikkeuslupan tarve

Hakemuksen mukaiset toimenpiteet voivat johtaa viitasammakkokoyksilöiden kuolemaan, jos sammakoita jää niittokoneen alle. Viitasammakoiden jääminen niittokoneen alle on tulkittava luonnonsuojelulain tarkoittamaksi tahalliseksi tappamiseksi, koska ottaen huomioon alueen luonne lajin kannalta ja niittoalan laajuus, riski tälle on suuri. Viitasammakko on luonnonsuojelulailla rauhoitettu laji, jonka tahallinen tappaminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 1–4 kohdan täyttyminen

Poikkeuslupa viitasammakon rauhoitussäädöksistä voidaan myöntää luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi ja luontotyyppin säilyttämiseksi. Ruovikon niittomurskaus parantaa merenrantaniityn tilaa ja perinnebiotooppiarvoja ja voi lisätä alueen houkuttelevuutta mm. suojelun perusteena oleville kahlaajalinnuille. Merenrantaniityt ovat yksi Kolkanaukon Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevista luontotyypeistä, ja kaikki perinnebiotooppiluontotyypit ovat uhanalaisia, joten niiden hoitaminen on perusteltua.

Hakemuksen mukaiset toimenpiteet lisäävät alueen mosaiikkimaisuutta ja ehkäisevät umpeenkasvua, mikä voi parantaa alueen arvoa myös viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkana.

Vaikutus suotuisaan suojelutasoon

Viitasammakkoyksilöiden mahdollinen kuoleminen niittomurskauksen yhteydessä ei vaaranna viitasammakon suotuisan suojelutason säilyttämistä. Lajin kanta on Suomessa elinvoimainen ja paikallisesti runsas. Pitkällä aikavälillä ruovikon niittomurskaus ja muu luonnonhoito parantavat alueen laatua viitasammakon elinympäristönä edellä mainituista syistä.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Asiaan ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Viitasammakko hakeutuu horrokseen syys-lokakuussa ja voi talvehtia vesien pohjassa tai maalla. Niittomurskauksen tekeminen viitasammakoiden varmasti siirryttyä talvehtimisalueille ei ole mahdollista, sillä Kolkanaukossa vedenkorkeus alkaa nousta lokakuussa tehden koneellisen niittomurskauksen käytännössä mahdottomaksi. Lisäksi syyskuun jälkeen ruovikko on ehtinyt varastoida energian juuristoonsa, eikä niittomurskaus siis heikentäisi sen kasvuvoimaa eikä siksi ole yhtä tehokas luonnonhoitokeino. Talviniitto ei ole alueella mahdollista epävarmojen sääolosuhteiden ja lähistöllä olevan merikotkan pesän vuoksi.

Muu luvantarve

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, etteivät hakemuksen mukaiset toimenpiteet lupaehtojen mukaisesti toteutettuina merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Kolkanaukko-alueen (FI0200040, SAC/SPA) suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Näin ollen luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi ei ole tarpeen.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, etteivät hakemuksen mukaiset toimenpiteet ole luonnonsuojelulain 70 §:n kieltämää rauhoitettujen lintulajien tahallista häirintää tärkeillä muuton aikaisilla levähtämispaikoilla, eikä poikkeuslupaa rauhoitettujen lintujen rauhoitusmääräyksistä siten tarvita. Kolkanaukon alue on laaja ja niiton häiriövaikutus paikallinen.

Hakemuksen mukaiset toimenpiteet eivät heikennä viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, joten poikkeuslupaa luonnonsuojelulain 78 §:n määräyksistä ei tarvita. Toimenpiteet voivat parantaa viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan soveltuvuutta lajille.

8 Päätöksen täytäntöönpano

Lupa- ja valvontavirasto on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Lupa myönnetään luonnonsuojelua edistävään luonnonhoitoon, jonka voidaan katsoa edistävän yleistä etua. Riittävän ajan turvaaminen hoitotoimenpiteiden toteuttamiseen edellyttää luvan välitöntä täytäntöönpanoa. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

9 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 1 §, 2 §, 34 §, 35 §, 70 §, 78 §, 83 §, 121 §

Luontodirektiivi (92/43/ETY) 12, 16

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

10 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

11 Suoritemaksu

Maksutta. Valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimus- tai opetustarkoitukseen taikka luonnonsuojelulaissa tarkoitetut ennallistamis-, kunnostus- tai hoitotoimiin myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

12 Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Kaisa Merimaa ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

13 Päätöksestä tiedottaminen

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu

Lupa- ja valvontavirasto julkaisee päätöksen luonnonsuojelulain 121 §:n mukaisesti internetsivuillaan.

Sähköpostitse:
Metsähallitus Luontopalvelut

Tiedoksi

Sähköpostitse:
Ympäristöministeriö
Taivassalo
Lounais-Suomen poliisilaitos
Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri
Tapiola Varsinais-Suomi–Satakunnan ry
Natur och Miljö r.f.

Tämä asiakirja LVV-U/72064/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/72064/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Aalto Tapio 10.07.2026 11:27

Esittelijä Merimaa Kaisa 10.07.2026 11:24